

KOŠICE - HORNÁD NOVÉ MESTSKÉ CENTRUM

*KOŠICE - HORNÁD
NEW CITY CENTRE*

Súťažné zadanie
Competition Assignment

Urbanistická anonymná súťaž návrhov
Urbanistic Anonymous Design Competition

 KOŠICE

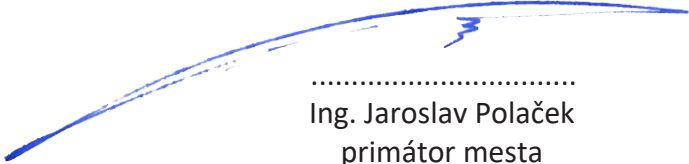
Útvar hlavného architekta
Mesto Košice
Trieda SNP 48/A
040 11 Košice

KOŠICE - HORNÁD NOVÉ MESTSKÉ CENTRUM

*KOŠICE - HORNÁD
NEW CITY CENTRE*

Súťažné zadanie
Competition Assignment

Za vyhlasovateľa:
V Košiciach, dňa 07.12.2021

.....
Ing. Jaroslav Polaček
primátor mesta

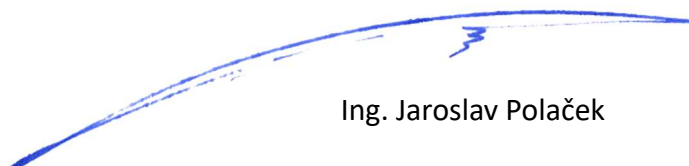
Urbanistická anonymná súťaž návrhov
Urbanistic Anonymous Design Competition

 KOŠICE

Úvodné slovo primátora Jaroslava Polačka

Som hrdý, že spúšťame medzinárodnú architektonickú súťaž, ktorá bude formovať okolie Hornádu po najbližšie desaťročia. Rieku v meste považujeme za dôležitý prvok a sami sme zvedaví, ako sa s touto lokalitou súťažiaci popasujú. Pre Košice ide o obrovskú príležitosť pomôcť modernému formovaniu mestského priestoru a zvýšiť úroveň procesov, ktorými dlhodobo meníme naše mesto. Tento urbanisticko-architektonický projekt má priniesť odpoveď na otázku, ako integrovať v nevyužitom, ľahko dostupnom priestore v blízkosti širšieho centra potenciál moderného mesta s využitím smart technológií, vzdelávania, medicíny, moderného obchodu s dostupnosťou k inštitúciám a k bývaniu. Naším zámerom je dosiahnuť, aby bolo naše mesto maximálne pripravené reagovať na výzvu štvrtej priemyselnej revolúcie, ktorá zvýši úroveň, dostupnosť a kvalitu života Košičanov. Jednou z výziev, pred ktorými ako súťažiaci stojíte, je využitie železničnej dopravy v lokalite. Víťazné riešenie v nej nesmie vidieť prekážku tak, ako je tomu v súčasnosti, ale príležitosť otvoriť naše mesto novým príležitostiam.

Ing. Jaroslav Polaček

OBSAH

1. ÚVOD A CIELE URBANISTICKÉHO RIEŠENIA	2
2. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A ÚZEMIA ŠIRŠÍCH VZŤAHOV	3
3. ŠIRŠIE VZŤAHY – SÚČASNÝ STAV	4
4. RIEŠENÉ ÚZEMIE – VÝVOJ A SÚČASNÝ STAV	5
5. ZHODNOTENIE POŽIADAVOK VYPLÝVAJÚCICH Z ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE ...	6
6. POŽIADAVKY NA OBSAH SÚŤAŽNÉHO NÁVRHU	7

1. ÚVOD A CIELE URBANISTICKÉHO RIEŠENIA

Predmetom riešenia je územie vo väzbe na rieku Hornád v centrálnej časti mesta. Cieľom urbanistického riešenia je kreovanie atraktívneho mestského prostredia pre funkcie vyššej občianskej vybavenosti, bývania, rekreácie, športu a zelene a so zreteľom na polohu územia s cieľom rozvinutia celomestského centra, vrátane centra na regionálnej úrovni. Rieka Hornád a jej okolie nemá v súčasnosti v urbanistickom usporiadaní mesta Košice stvárnenie, ktoré by zodpovedalo jej významu a potenciálu. V uplynulých desaťročiach bolo spracovaných niekoľko územnoplánovacích podkladov, ktoré sa zaoberali problematikou prestavby územia vo väzbe na rieku Hornád v Košiciach, boli však spracované za odlišných spoločenských podmienok alebo riešené len ako vízia v ideovej rovine. V súčasnosti sa javí potreba posunu územnoplánovacej prípravy do konkrétnejšej, reálnejšej polohy.

Vyhlasovateľ deklaruje snahu o vytvorenie Nearly Zero Energy Zone. Opatrenia použité v tejto zóne budú v súlade s programom EÚ – Nový Bauhaus.

2. VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A ÚZEMIA ŠIRŠÍCH VZŤAHOV

Riešené územie je vymedzené takto:

Zo severu Rampová ulica, zo západu okraj koľajiska hlavnej železničnej trate, z juhu Palackého ulica a križovatka Prešovská – Sečovská vrátane, z východu Prešovská cesta. Hranice riešeného územia sú vyznačené v grafickom podklade v súťažnej pomôcke P2 a P11.

Širšie vzťahy budú riešené v rozmedzí, určenom potrebou dokumentovania funkčných a kompozičných väzieb, osobitne väzieb na nadradený komunikačný systém, väzieb na existujúce mestské centrum, prvky miestneho územného systému ekologickej stability, nábrežia rieky Hornád, susediace obytné územia, pri zohľadnení existujúcich a navrhovaných priehľadov na centrum z prístupových smerov a celkovú priestorovú kompozíciu údolia Hornádu. (viď súťažná pomôcka P11)

3. ŠIRŠIE VZŤAHY – SÚČASNÝ STAV

Riešené územie sa nachádza v centrálnej polohe mesta. (Vid' súťažné pomôcky P3, P5, P7, P14.) Pre jeho väzby na okolie je určujúce susedstvo historického jadra mesta vrátane Mestského parku, línia železnice so železničnou stanicou a autobusová stanica na západnej strane. Z východnej strany územie vymedzuje rýchlostná komunikácia, ktorá okrem vnútromestskej funkcie slúži v súčasnosti aj pre tranzit automobilovej dopravy hlavne v smere sever – juh. Po vybudovaní rýchlostnej cesty R4 v údolí Torysy sa tranzitná doprava presunie tam, čo umožní prispôbenie Prešovskej cesty vnútromestským potrebám, vrátane obsluhy príľahlých území. Východne od Prešovskej cesty (územie Pod Furčou) sa v súčasnosti nachádza zástavba zameraná väčšinou na automobilové služby a obchod. Významná je prítomnosť rozsiahlych plôch zelene v druhom pláne – na svahoch pod Sídliiskom dargovských hrdinov. Severne od riešeného územia, na ľavej strane Hornádu, v mestskej časti Košice - Džungľa je zástavba rodinných domov, autobusové depo a obchodné centrá. Zásadná zmena týchto funkcií sa nepredpokladá. Na pravej strane Hornádu, severne od Rampovej ulice, sa nachádza husto zastavaná zóna drobných výrobných prevádzok a služieb. Prestavbu tohto územia pre centrálnu funkciu možno očakávať pod tlakom kultivácie územia na riešenom území. Južne od riešeného územia sa nachádza nákladná železničná stanica. Aj táto funkcia je v centrálnej polohe mesta nevhodná, je potrebné rátať s jej zmenou v prospech občianskej vybavenosti, bývania a zelene, a preto rátať aj s priamym dopravným prepojením s riešeným územím. Rieka Hornád je regionálnym biokoridorom, okrem ekologickej funkcie sú jej nábrežia potenciálnym spojením s inými priestormi s rekreačnou funkciou (Anička, Jazero). V smere západ - východ navrhuje územný plán mesta prepojenie komunikácií Masarykova – Prešovská – Ludvíka Svobodu, čo je dôležité pre dobudovanie nadradeného komunikačného systému mesta.

Rieka Hornád so svojím bezprostredným okolím predstavuje základný prírodný fenomén prechádzajúci celým územím mesta. V rôznych častiach mesta má tento prírodný komplex svoje špecifické poslanie aj potenciál – od prírodno-krajinného cez rekreačno-športový až po centrálnu - zážitkový. V každom z nich je však vodný fenomén Hornádu najvýznamnejším priestorotvorným prvkom a prinavrátenie jeho dôležitosti v hierarchii mesta je v perspektíve nevyhnutnej ekologizácie potenciálom pre doplnenie špecifickej identity Košíc.

4. RIEŠENÉ ÚZEMIE – VÝVOJ A SÚČASNÝ STAV

Mesto Košice bolo založené na rovine v podhorí Volovských vrchov a Čiernej hory, na brehoch Čermeľského potoka, prítoku rieky Hornád. (Vid' súťažné pomôcky P2, P5, P6, P7, P8, P10) Rieka Hornád meandrovala na území východne od mesta. Zavedením železnice koncom 19. storočia došlo k oddeleniu rieky od mesta. Mapa z roku 1912 dokumentuje zástavbu na ľavej strane rieky len v dnešnom areáli Technickej univerzity, kde boli vojenské sklady. Nepatrná zástavba bola okolo Starej sečovskej cesty v blízkosti železničnej stanice. Rieka Hornád bola zregulovaná v prvej polovici minulého storočia vybudovaním hrádzí a vytvorením riečného profilu v tvare lichobežníka. Úroveň regulácie nie je dostatočná pre prietok Q 100, čo sa ukázalo v roku 2010, keď hladina vody pri prietoku, menšom než Q 100, bola v riešenom území zarovno s korunou hrádze. Riečny profil je udržiavaný bez stromovej a krovinovej zelene. Expanziou mesta východným smerom sa rieka dostala do jeho stredu, avšak jej bezprostredné okolie bolo využitie často nevhodným spôsobom pre umiestnenie priemyselných prevádzok, skladov, voľných skládok uhlia, dopravných zariadení, záhradiek, alebo boli pozemky ponechané bez využitia. Ani kvalitnejšia zástavba a zeleň v blízkosti rieky nevyužívajú v dostatočnej miere jej prítomnosť. Sú oddelené hrádzou, rieka netvorí ich funkčnú a kompozičnú súčasť. Nevyužitá zostáva mestotvorná, ekologická a estetická hodnota rieky. Centrálna poloha územia v rámci mesta v dotyku s najvýznamnejšími cestnými komunikáciami a železničnou stanicou sú potenciálom vynikajúceho dopravného sprístupnenia. Dosiaľ nevyužitý potenciál čaká na možnosť a rozvoj práve pomocou koncepčných investícií, ktoré nezvýšia extenzívne rozširovanie územia Košíc, ale kvalitne transformujú jeho nevyužité plochy.

Severnú ľavobrežnú časť územia zaberá areál Technickej univerzity Košice, v súčasnosti ide o uzavretý areál, verejnosti neprístupný. Zástavba je extenzívna, rôznej kvality, s vyšším podielom stromovej zelene. V záujme skvalitnenia prostredia a nadobudnutia mestského charakteru treba rátať s otvorením areálu a jeho integráciou do mestských štruktúr. Územie má potenciál umiestnenia vyššej zástavby. Južne od areálu je pás náletovej zelene na nevyužívaných pozemkoch. Juhovýchodná časť riešeného územia je zastavaná zmesou budov rôznej kvality s funkciami väčšinou výrobného charakteru, služieb, obchodu. Dominuje mu administratívna budova Inžinierskych stavieb a. s.. Pravobrežná časť riešeného územia je zmesou funkcií – väčšinou nezodpovedajúcich polohe a významu lokality, so zástavbou nízkej kvality a s nevyužívanými plochami. Nachádza sa tu záhradkárská lokalita a Charitný dom sv. Alžbety na Bosákovej ulici. Nakoľko budova charity už nevyhovuje stavebným predpisom, zámerom mesta Košice je realizovať nové centrum sociálnych služieb. Južnej časti dominuje budova Strednej odbornej školy železničnej s príslušenstvom. Križovatka Prešovská – Sečovská, dokončená v roku 2005, je dôležitým dopravným uzlom mesta, avšak zároveň pôsobí ako bariéra v mestskom prostredí.

5. ZHODNOTENIE POŽIADAVOK VYPLÝVAJÚCICH Z ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE

Platnou územnoplánovacou dokumentáciou pre predmetné územie je Územný plán hospodársko-sídelskej aglomerácie Košice (viď súťažná pomôcka P7). Riešenie súťažného návrhu musí v zásade vychádzať z riešenia platnej územnoplánovacej dokumentácie, hlavne pri zohľadnení širších väzieb v doprave, systéme ekologickej stability, kompozícii, systéme inžinierskych sietí, s rešpektovaním existujúcich vhodných funkcií, budov a zariadení na riešenom území. Predpokladá sa zmena funkčného určenia plôch na riešenom území v závislosti na celkovom urbanistickom riešení a zmena systému dopravnej obsluhy. Vychádzajúc z návrhu a následne spracovanej urbanistickej štúdie bude realizovaná zmena Územného plánu hospodársko-sídelskej aglomerácie Košice.

Pri spracovaní súťažného návrhu je potrebné ďalej vychádzať z týchto podkladov (viď súťažné pomôcky P7 a P12):

Projekt regulácie rieky Hornád (súťažná pomôcka P12)

- Miestny územný systém ekologickej stability Košice (MÚSES)
- Stratégia rozvoja dopravy a dopravných stavieb mesta Košice
- Strategická hluková mapa Košice

Ďalšie podklady majú len informatívny charakter:

- Urbanistická štúdia Mestská zeleň Košice,
- Urbanistická štúdia Výškové zónovanie mesta Košice,
- Urbanistická štúdia Košice - Pod Furčou,
- Urbanistická štúdia Košice – Džungľa,
- Analýza umiestnenia občianskej vybavenosti a iných funkcií vo vzťahu k historickému jadrú (Krajský pamiatkový úrad Košice),
- mapy riešeného územia z obdobia pred reguláciou rieky Hornád (súťažné pomôcky P14,P8);

6. POŽIADAVKY NA OBSAH SÚŤAŽNÉHO NÁVRHU

Pri riešení dodržať tieto podmienky:

- rešpektovať územnoplánovacia dokumentáciu platnú na území mesta Košice v zmysle bodu 5. tohto zadania
- rešpektovať nadradený systém cestných komunikácií, vymedzujúci riešené územie, vrátane územným plánom navrhované prepojenie zberných komunikácií Masarykova – Prešovská – Ludvíka Svobodu
- zohľadniť väzby na hlavné pešie ťahy a priestranstvá a cyklistické cesty podľa návrhu Územného plánu hospodársko-sídelskej aglomerácie Košice (výkres č. 7), na riešenom území je návrh ich systému predmetom riešenia
- rešpektovať riešenie miestneho územného systému ekologickej stability podľa schválenej dokumentácie, v odôvodnených prípadoch je možné navrhnúť zmenu, ktorá však nesmie podstatným spôsobom kolidovať s návrhovou časťou dokumentácie
- rešpektovať charakter prírodného prostredia okolia rieky Hornád, rešpektovať existujúce plochy zelene v okolí rieky
- rešpektovať objekty ochrany územia pred povodňami, projekt ich dostavby, alebo navrhnúť ich úpravy. Predpokladá sa, že riešené územie po dobudovaní protipovodňových stavieb bude mimo inundačného územia, s výnimkou medihrádzového priestoru alebo prípadne navrhnutého územia s retenčným potenciálom.
- rešpektovať zariadenia, stavby, objekty na riešenom území a v jeho v blízkosti, ktoré sú pre mesto životne dôležité: nadradený systém cestných komunikácií, železničná stanica, autobusová stanica, nové budovy, ktorých vymiestnenie by bolo nereálne
- zohľadniť nadradený systém inžinierskych sietí na riešenom území, osobitne kanalizačný zberač a hlavný prívodný rad vodovodu na ľavom brehu Hornádu a koridor inžinierskych sietí v súbehu s Prešovskou cestou. (Podľa návrhu Územného plánu hospodársko-sídelskej aglomerácie Košice - výkresov č. 4,5,6) Rátať s kabelizáciou vzdušných elektrických vedení a s podzemným vedením teplovodov. V prípade nutnosti navrhnúť preloženie inžinierskych sietí so zdôvodnením
- v návrhu umiestnenia funkcií a priestorového riešenia na území zohľadniť problém hluku z nadradeného systému cestných komunikácií a zo železnice
- v návrhu prihliadať na vlastnícke pomery na území
- pri návrhu výškového usporiadania zástavby zohľadniť priehľady na centrum mesta z východnej strany, osobitne z hlavných prístupových smerov

V riešení širších vzťahov zdokumentovať:

- Funkčné vzťahy existujúcej mestskej štruktúry a funkcií, navrhovaných v súťažnom návrhu,
- dopravné väzby na nadradený systém cestných komunikácií, systém mestskej hromadnej dopravy, systém pešej a cyklistickej dopravy,

- návrh priameho cestného prepojenia južným smerom na priestor, v súčasnosti využívaný ako železničná nákladná stanica,
- väzby na regionálny a miestny systém ekologickej stability,
- zachovanie priehľadov na historické jadro mesta z prístupových smerov z východnej strany a z obvodového centra Sídlička dargovských hrdinov;

Na riešenom území navrhnúť:

- Riešené územie zapojiť do širšieho územia z hľadiska funkčno-prevádzkových a územnopriestorových väzieb, navrhnúť prevádzkové a územnokompozičné vzťahy na jestvujúcu urbanistickú štruktúru mesta a na nadväzujúce a susediace územia
- spôsob prepojenia centra Hornád na historické jadro mesta, Mestský park, autobusovú a železničnú stanicu, vrátane pešej, cyklistickej dopravy a funkčného terestriálneho biokoridoru. Požaduje sa návrh riešenia vyústenia peších prepojení od železničnej a autobusovej stanice do riešeného územia vrátane príslušnej vybavenosti
- riešené územie navrhnúť ako rozšírenie celomestského centra so zámerom jeho odľahčenia od nevhodných funkcií. Zároveň umožniť umiestnenie funkcií s regionálnym významom, využívajúc potenciál dostupnosti zo zdrojov regionálnej osobnej dopravy v kontakte s územím
- spôsob prepojenia centra Košice - Hornád na územie Pod Furčou vrátane pešej, cyklistickej dopravy a funkčného terestriálneho biokoridoru
- systém a hierarchizáciu cestnej dopravnej obsluhy územia na ľavej a pravej strane rieky a ich integráciu
- systém obsluhy územia mestskou hromadnou dopravou
- pri križovatke Prešovská – Sečovská navrhnúť spôsob zníženia efektu bariéry v mestskom prostredí, a to osobitne so zreteľom na bezpečnosť pešej a cyklistickej dopravy
- spôsob dopravného prepojenia Rampovej ulice s územím západne od železničnej trate. Úrovňové kríženie sa vylučuje
- funkčnú náplň, ktorá bude obsahovať tieto funkcie: doprava cestná, koľajová, cyklistická, pešia, zhromažďovací priestor, verejná zeleň vrátane ucelenej parkovej plochy, kultúrna vybavenosť, administratívna vybavenosť, obchodná a obslužná vybavenosť, zariadenia pre prechodné ubytovanie, bývanie v bytových monofunkčných alebo polyfunkčných domoch, príslušné školské a zdravotnícke zariadenia, sociálne zariadenia (areál sociálnych služieb), športová vybavenosť. Minimálny rozsah funkcií požadovaných na umiestnenie na riešenom území je uvedený v súťažnej pomôcke P9
- v návrhu uplatniť v súlade s funkčným využitím územia urbanisticko-architektonické a krajinárske kompozičné prvky (urbanistické osi, krajinné priehľady, dominanty), štruktúru zelene, stanoviť umiestnenie verejných budov,
- definovať hierarchizáciu ulíc, definovať plochy pre verejný priestor, námestia a zeleň
- stvárnenie nábreží rieky Hornád s prioritou ich rekreačného využitia a s dôrazom na vysokú estetickú úroveň a celodennú animáciu prostredia ako aj environmentálne kvality prostredia biokoridoru

- určiť výškové zónovanie navrhovanej zástavby. Limitom, platným pre riešené územie v severovýchodnej časti, je desať nadzemných podlaží (30m nad terénom), v južnej a západnej časti je výška zástavby limitovaná priehľadmi z prístupových smerov z východnej strany, vrátane navrhovaného prepojenia Prešovská – Ludvíka Svobodu a z obvodového centra Sídlička dargovských hrdinov
- urbanistickými nástrojmi vytvoriť predpoklady integrácie pôvodných a nových funkcií
- v súvislosti s významom lokality a jeho funkciou centra by mala byť zabezpečená komplexnosť, primeraná kapacita a pestrosť vybavenosti
- spracovať bilanciu funkčných plôch a kapacít podľa tabuľky v súťažnej pomôcke P9
- prezentovať predstavu etapizácie navrhovaného riešenia
- spôsob zadržiavania dažďových vôd v území v prípade dosahu na urbanistické usporiadanie územia.
- Požiadavky na architektonicko-urbanistické riešenie, kompozíciu, podrobnosť riešenia zelene a verejných priestorov uplatniť v I. a II. Etape primerane merítku riešenia.
- Rozvoj územia a výstavba má byť udržateľná a zohľadňujúca súčasné problémy a problémy blízkej budúcnosti, súvisiace so zmenou klímy.

Zadanie spracovali:

Ing. arch. Martin Drahovský
Tomášikova 31
040 01 Košice
drahovsky.martin@dpa.sk
+421 905 630 950

Ing. arch. Ladislav Kočiš
Žatevná 2
040 01 Košice
laci.kocis@gmail.com

Košice, november 2021

